

תורה שבעל פה

בית, חינוך ומשפחה — יחידה לעולים חדשים

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	(16×4)	—	64 נקודות
{ א: פרק שני ב: פרק שלישי	—	(12×3)	—	36 נקודות
	<hr/>			
	—	סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (64 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 1-5 (לכל שאלה – 16 נקודות).

1. מציאת בן זוג וזוגיות

- א.** עבד אברהם ביקש בקשה מרבקה כדי לבדוק אם היא האישה המתאימה ליצחק.
 (1) כתוב שתי תכונות טובות של רבקה שאפשר ללמוד מתגובתה על הבקשה של העבד.
 (2) הסבר כיצד כל אחת מן התכונות שכתבת באה לידי ביטוי בתגובה של רבקה.
 (8 נקודות)
- ב.** על פי הרב צבי יהודה קוק, יש עניין המשותף לאיש ולאישה, אך יש גם הבדלים בין האיש לאישה.
 (1) כתוב מהו העניין המשותף לאיש ולאישה.
 (2) הסבר מדוע יש הבדלים בין איש לאישה.
 (8 נקודות)

2. איסור קרבה ('איסור נגיעה'); על התשובה

- א.** על פי הרמב"ם, איסור נגיעה של חיבה בין איש לאישה שאסורים זה לזה הוא איסור מן התורה, ואילו על פי הרמב"ן, איסור זה הוא מדברי חכמים.
 (1) הסבר את עמדתו של כל אחד מהם.
 (2) על פי הראי"ה קוק, מהו המצב שבו יסכים הרמב"ן לדעת הרמב"ם?
 (9 נקודות)
- ב.** (1) "כי שבע יפול צדיק וקם" (משלי, כ"ד, ט"ז).
 על פי הרב יצחק הוטנר, יש שני פירושים לפסוק זה – פירוש של אנשים טיפשים ופירוש של אנשים חכמים.
 כתוב את הפירוש של האנשים החכמים לפסוק זה.
 (2) על פי הרב יצחק הוטנר, פֶּרַט כיצד יש להתמודד עם "נפילה".
 (7 נקודות)

3. מתי להינשא?

- א. "בן שמונה עשרה לחופה" (אבות, פרק ה', משנה כ"א).
 מדוע המצב בימינו אינו כפי שמתואר במשנה? כתוב שני נימוקים. (7 נקודות)
- ב. (1) על פי הרמב"ם, אדם שעוסק בתורה רשאי להינשא בגיל מאוחר יותר משום ש"העוסק במצווה פטור מן המצווה".
 הסבר את הנימוק של הרמב"ם.
 (2) חז"ל קבעו שהאיש צריך לדאוג לפרנסה לפני נישואיו, אולם הפסוק "אישה תארש... בית תבנה... כרם תטע..." (דברים, כ"ח, ל') לכאורה סותר את קביעת חז"ל.
 על פי הרמב"ם, כתוב את התירוץ לסתירה זו.
 (9 נקודות)

4. קידושין ונישואין

- א. (1) מה הם "אירוסין" בימינו, ומה הם "אירוסין" בתקופת המקרא?
 (2) המילים "ארוס" ו"ארוסה" בהיפוך סדר האותיות הן אסור ואסורה.
 למילה "אסור" יש שתי משמעויות הסותרות זו את זו: קָשָׁר וריחוק.
 הסבר כיצד כל אחת מן המשמעויות האלה באה לידי ביטוי בחיי הזוג בתקופת האירוסין.
 (9 נקודות)
- ב. יש מחלוקת בין הפוסקים בשאלה אם בני זוג שנישאו בנישואין אזרחיים נחשבים נשואים.
 (1) מה הם נישואין אזרחיים?
 (2) כתוב נימוק אחד לעמדת הפוסקים שסוברים שבני הזוג נחשבים נשואים אך נימוק אחד לעמדת הפוסקים שסוברים שהם אינם נחשבים נשואים.
 (7 נקודות)

5. טומאה וטהרה – הליכות בני זוג בימים שהם אסורים זה לזה

א. (1) האיסור לחיות חיי אישות עם אישה נידה כתוב בתורה בסמיכות לאיסור על אדם לשאת את אחותו.

מה אפשר ללמוד מסמיכות זו?

(2) בתחילה פסקו שאסור לנשים להתקשט ולהתאפר בימי הנידה, אך לאחר זמן מה ביטלו איסור זה.

הסבר את הסיבה לביטול האיסור.

(10 נקודות)

ב. הסבר את הביטוי "סוגה בשושנים", והסבר את ההקשר שלו לדיני ההרחקות שבין איש לאישה. (6 נקודות)

עליך לענות על פרק שני או על פרק שלישי לפי התכנים שלמדת.

פרק שני (36 נקודות)

אם למדת **פרקים א'-י"א מהחוברת**, ענה על שלוש מן השאלות 6-9 (לכל שאלה – 12 נקודות).

6. מנהגי הבית והשכנת שלום בין בני זוג

א. (1) יוסי ורינה עומדים להתחתן. המנהגים בבית הוריה של רינה שונים מן המנהגים בבית הוריו של יוסי.

כיצד רינה צריכה לנהוג לאחר נישואיה ליוסי? כתוב שתי דעות של פוסקים.

(2) מהו השיקול המרכזי המשותף לשני הפוסקים?

(7 נקודות)

ב. "אלו דברים שאדם אוכל לפרותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא... והבאת שלום".

(פאה, פרק א', משנה א')

הביטוי במשנה הוא "הבאת שלום" ולא "עשיית שלום".

על פי הפירוש של הרב ישראל ליפשיץ ("תפארת ישראל") שלמדת, מהו הערך שאפשר

ללמוד מן השימוש בביטוי "הבאת שלום"? (5 נקודות)

7. מצוות עונה

א. (1) מהי מצוות עונה?

(2) הסבר את החשיבות של מצווה זו.

(8 נקודות)

ב. כתוב הבדל מהותי אחד בין החיבור של זכר ונקבה אצל בעלי חיים ובין החיבור בין איש

לאשתו. (4 נקודות)

8. גירושין

א. מהי תקנת רבנו גרשום בעניין גירושין, ומדוע הוא תיקן תקנה זו? (4 נקודות)

ב. (1) כתוב את הפתרון של בית הדין בנוגע למקרים קיצוניים שבהם אישה מסרבת

לקבל גט.

(2) על פי החוק במדינת ישראל, כתוב שלוש מגבלות (סנקציות) שאפשר להטיל על בעל

המסרב לתת גט.

(8 נקודות)

9. שאלות קצרות

- ענה בקצרה על שלושה מן הסעיפים א-ד (לכל סעיף – 4 נקודות).
- א. מדוע קידושי אישה נעשים בטבעת? כתוב שני טעמים (=סיבות) לכך.
- ב. כתוב שני מנהגים שנוגעים לזיכרון ירושלים ונוהגים לעשותם במעמד החופה.
- ג. כתוב טעם אחד לחיוב לטבול טבילת טהרה במים.
- ד. לפי ספר החינוך, מהו הטעם של מצוות כיבוד הורים?

עליך לענות על פרק שני או על פרק שלישי לפי התכנים שלמדת.

פרק שלישי (36 נקודות)

אם למדת **פרקים א'-ו', י'-י"ד מהחוברת**, ענה על שלוש מן השאלות 10-13 (לכל שאלה – 12 נקודות).

10. מנהגי הבית והשכנת שלום בין בני זוג

א. (1) יוסי ורינה עומדים להתחתן. המנהגים בבית הוריה של רינה שונים מן המנהגים

בבית הוריו של יוסי.

כיצד רינה צריכה לנהוג לאחר נישואיה ליוסי? כתוב שתי דעות של פוסקים.

(2) מהו השיקול המרכזי המשותף לשני הפוסקים?

(7 נקודות)

ב. "אלו דברים שאדם אוכל פרותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא... והבאת שלום".

(פאה, פרק א', משנה א')

הביטוי במשנה הוא "הבאת שלום" ולא "עשיית שלום".

על פי הפירוש של הרב ישראל ליפשיץ ("תפארת ישראל") שלמדת, מהו הערך שאפשר

ללמוד מן השימוש בביטוי "הבאת שלום"? (5 נקודות)

11. גירושין

א. מהי תקנת רבנו גרשום בעניין גירושין, ומדוע הוא תיקן תקנה זו? (4 נקודות)

ב. (1) כתוב את הפתרון של בית הדין בנוגע למקרים קיצוניים שבהם אישה מסרבת

לקבל גט.

(2) על פי החוק במדינת ישראל, כתוב שלוש מגבלות (סנקציות) שאפשר להטיל על בעל

המסרב לתת גט.

(8 נקודות)

12. התנהלותה של משפחה; קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

א. (1) מה הייתה התשובה של רבי אלעזר בן עזריה לאחר שחכמים ביקשו ממנו לשמש

בתפקיד נשיא?

(2) על פי הראי"ה קוק, הסבר את המסר שלומדים מן התשובה של רבי אלעזר בן עזריה.

(6 נקודות)

ב. בני זוג מצוּיִים בדיני הרחקה בזמן הנידה ובזמן ה"שבעה נקיים".

מהי התרומה של דיני ההרחקה לקשר בין בני הזוג? כתוב שני פרטים. (6 נקודות)

13. שאלות קצרות

- ענה בקצרה על שלושה מן הסעיפים א-ד (לכל סעיף – 4 נקודות).
- א. מדוע קידושי אישה נעשים בטבעת? כתוב שני טעמים (=סיבות) לכך.
- ב. כתוב שני מנהגים שנוגעים לזיכרון ירושלים ונוהגים לעשותם במעמד החופה.
- ג. לפי ספר החינוך, מהו הטעם של מצוות כיבוד הורים?
- ד. "לעולם ידחוק אדם עצמו ויתגלגל בצער... ואל ישליך עצמו על הציבור" (רמב"ם ושו"ע).
- הסבר בלשונך דברים אלה.

בהצלחה!